

11.12. Labai smarki audra ir labai stambi kruša rytiniuose šalies rajonuose

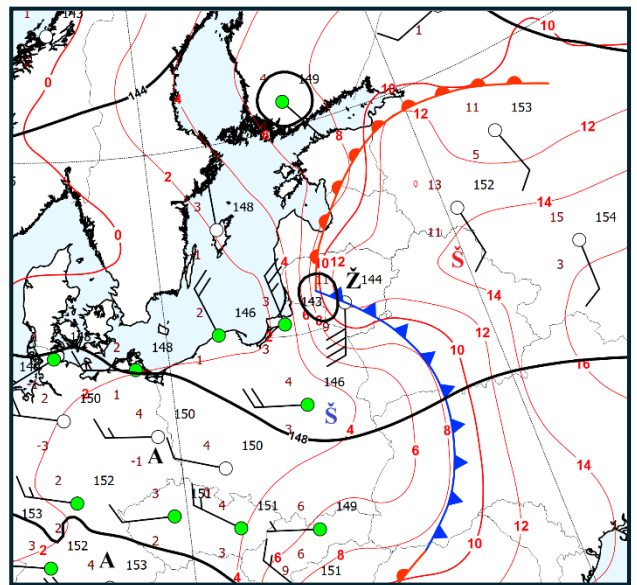
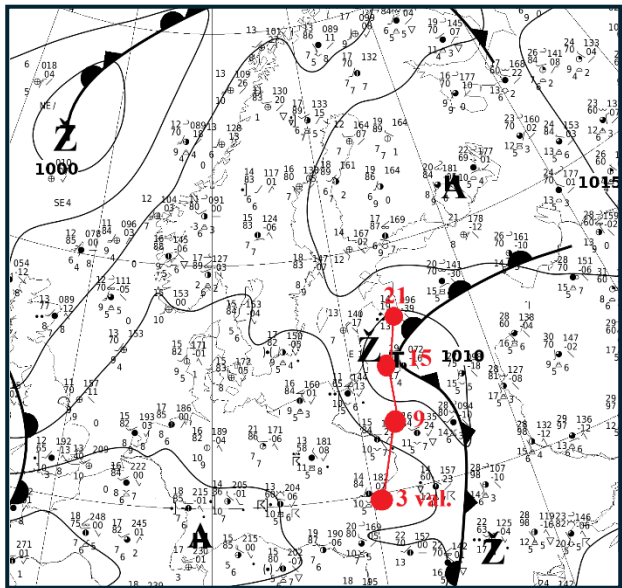
birželio11 d.

Birželio 11-os rytą susiklostė sinoptinė situacija, palanki keleto konvekcinių reiškinių susidarymui Rytų Lietuvoje vienu metu, t. y. perkūnijų, labai smarkaus lietaus, gūsingo vėjo bei krušos. Visas šis pavojingų reiškinių kompleksas yra įvardijamas kaip stichinis meteorologinis reiškinys – *labai smarki audra*. Per audrą pavojingas lietaus kiekis (15,5–27,8 mm) iškrito 14 AMS, 18 LŽŪKTS bei 3 VMS. Daugiausiai prilijo Molėtų AMS, 30,2 mm/10 val. ir Utenos AMS, 33,3 mm/11 val. Per perkūniją vietomis vėjo gūšiai siekė 15–21 m/s, kai kur iškrito smulki kruša, o apie 14.20 val. Šalčininkų apylinkėse užfiksuotas dar vienas SMR – *labai stambi kruša* (ledėkų skersmuo 3 cm), apie 15 val. 2 cm dydžio ledukai iškrito Kuktiškėse netoli Utenos (**1 pav.**).

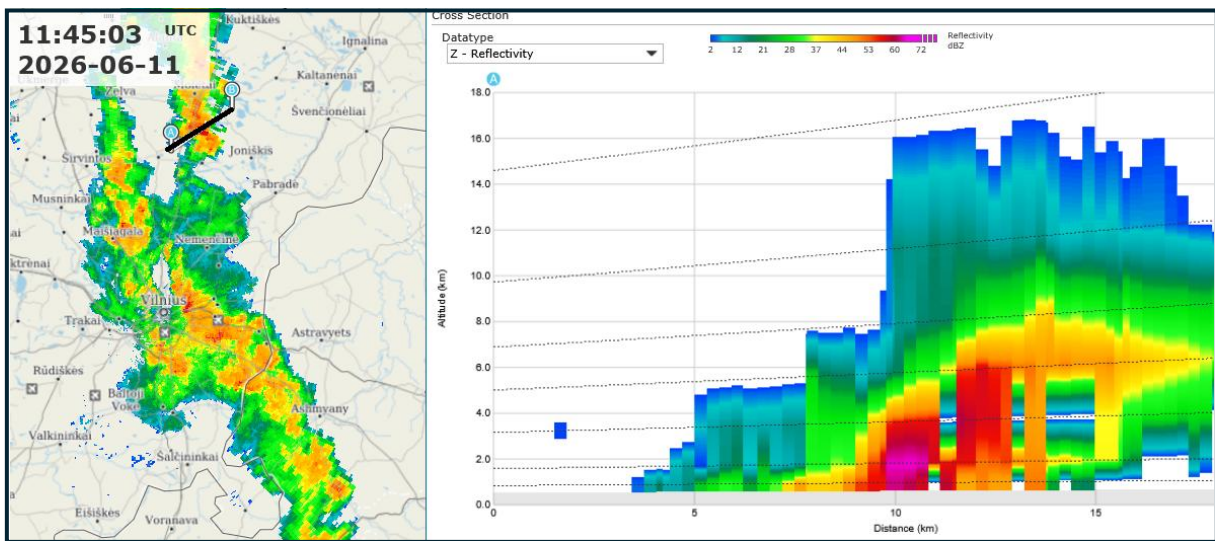

1 pav. Krušos ledėkai Šalčininkų r. (nuotr. T. Malenovskij) ir Utenos r. (nuotr. T. Kantauto)

Sinoptinė situacija. Birželio 10 d. virš Balkanų nusidriekė šaltasis atmosferos frontas, kuris subangavo ir „spaudžiamas“ anticiklono nuo Vidurio Europos slinko į šiaurę, Lenkijos bei Baltijos šalių link, ir Lietuvą pasiekė jau susisukęs mezociklonas (**2 pav.**). Jo pasitraukimą iš Lietuvos pristabdė kitas anticiklonas, esantis virš Skandinavijos – procesas užsitęsė ir intensyviausia konvekcija vystėsi virš mūsų šalies rytinių rajonų. Pirmiausia perkūnijos ir lietūs pasiekė Dzūkiją ryto valandomis, o dieną ši neramių orų zona intensyvėdama slinko per Aukštaitiją, kur fiksuoti pavojingas reikšmes pasiekę lietūs, škvalai, t. y. formavosi labai smarki audra. Palankus paros metas – antra dienos pusė, kuomet oras prie žemės paviršiaus yra labiausiai įkaitęs, o aukštesniuose atmosferos sluoksniuose dėl šaltojo fronto atneštos vėsesnės oro masės išryškėja dideli temperatūros kontrastai, susidaro geros sąlygos aukštyneigiams srautams ir galingiems Cb debesims vystytis (**3 pav.**). Šiuo atveju debesų viršūnių aukštis viršijo 16 km, kur oras atšalo žemiau -60 °C, tuo metu prie žemės oro temperatūra rytiniuose rajonuose siekė 24–27 °C.

2 pav. kairėje: Sinoptinė analizė birželio 11 d. 15 val. ir ciklono judėjimo trajektorija nuo 3 val. iki 21 val.; **dešinėje:** Temperatūros laukas AT850 hPa aukštyje (atitinka 1,5 km)

3 pav. Trakų Vokės radaro atspindys ir pjūvis (juoda linija) per fronte susidariusią mezokonvekcinę sistemą birželio 11 d. 14.45 val.